

ANALIZA LUNII

NR. 3 | Iunie 2024

**CENTRUL PENTRU STUDIUL DEZVOLTĂRII
INTERNAȚIONALE ȘI MIGRAȚIEI**
CENTRE FOR THE STUDY OF INTERNATIONAL DEVELOPMENT AND MIGRATION

Alegerea editorului

Paradoxul României: cea mai rapidă creștere economică și cea mai mare rată a sărăciei și excluziunii sociale din UE. Comisia Europeană critică dur lipsa de reforme

Cristina HURDUBAIA

În ultimii 10 ani, România a înregistrat cea mai rapidă creștere a PIB-ului pe cap de locuitor la paritatea puterii de cumpărare din Uniunea Europeană, ajungând la 78% din media UE, comparativ cu 55% acum un deceniu. Totuși, în același timp, 1 din 3 români este expus riscului de sărăcie și excluziune socială, cea mai mare pondere din UE. Acest paradox reflectă, pe de o parte, complexitatea procesului de convergență economică și, pe de altă parte, a incluziunii sociale, indicând clar că beneficiile creșterii economice nu sunt distribuite uniform.

Pe de o parte, Consiliul Uniunii Europene a emis în 2023 mai multe recomandări pentru combaterea sărăciei și excluziunii sociale, subliniind necesitatea unor politici publice eficiente. Implementarea efectivă a acestor măsuri este extrem de importantă pentru a transforma progresele economice în beneficii reale pentru toți românii.

Pe de altă parte, Comisia Europeană a emis recent cea mai dură poziție din ultimii ani față de lipsa reformelor din România, recomandând Consiliului Uniunii Europene să adopte o concluzie oficială care să evidențieze că "România nu a luat măsuri eficiente" ca răspuns la recomandările din 2021 privind reducerea deficitului bugetar. Aceasta ar putea duce la suspendarea fondurilor europene destinate României, ceea ce ar sublinia urgența implementării reformelor structurale.

România bogată versus România săracă sau invers

Luna iunie a venit cu două vești despre România dinspre [Eurostat](#) (Oficiul European de Statistică). Una bună și alta rea. Sau mai degrabă invers, conform cronologiei.

Vestea rea este că *aproape o treime (32%) dintre români erau expuși riscului de sărăcie și excluziune socială, aceasta fiind de departe cea mai mare pondere înregistrată în rândul țărilor membre ale Uniunii Europene în anul 2023, arată datele publicate în iunie 2024 de [Eurostat](#).*

De aici înțelegem că România are cel mai mare procent de oameni vulnerabili, comparativ cu celelalte state membre ale UE.

Vestea bună este că, în ultimii 10 ani, România a înregistrat cea mai mare viteză a convergenței economice în Uniunea Europeană, măsurată prin PIB/capita la standardul puterii de cumpărare, potrivit datelor publicate de Eurostat, tot în luna iunie. Cu alte cuvinte, România a înregistrat cea mai rapidă creștere a PIB-ului pe cap de locuitor la paritatea puterii de cumpărare dintre toate statele membre ale UE. PIB-ul pe cap de locuitor al României reprezintă acum 78% din media UE, comparativ cu 55% acum un deceniu. Creșterea a fost determinată de investiții, dezvoltare economică și integrarea în piața internă a UE.

De aici înțelegem că România a făcut un progres semnificativ în reducerea diferențelor economice față de alte state membre ale UE.

Putem vorbi deja despre un paradox. Un paradox românesc. Despre o Românie a extremelor. Explicația este pe cât de simplă, pe atât de complicată: deși România a realizat progrese economice semnificative, beneficiile acestei creșteri nu sunt distribuite uniform pentru întreaga populație, din toate regiunile țării. Din punct de vedere al riscului sărăciei, sunt la polul opus.

Concret, România s-a dezvoltat neuniform, cu disparități economice semnificative între regiuni. Conform Hotnews, Bucureștiul, de exemplu, a atins un nivel de peste 260% din media Uniunii Europene la paritatea puterii de cumpărare, reflectând un grad ridicat de prosperitate economică și dezvoltare. În contrast, județul Vaslui, cel mai sărac județ din România, are un nivel de trai de aproximativ 7 ori mai scăzut, evidențiind inegalități regionale profunde.

Cauzele disparităților regionale

- *Concentrarea investițiilor.* Bucureștiul și câteva orașe mari au beneficiat de majoritatea investițiilor străine și interne, atrăgând companii multinaționale și dezvoltând infrastructura necesară pentru afaceri și locuit (o hartă a investițiilor locale găsiți în baza de date Recorder).
- *Infrastructura.* Regiunile mai dezvoltate au o infrastructură mai bună, inclusiv drumuri, rețele de transport și acces la servicii publice de calitate, ceea ce sprijină dezvoltarea economică.
- *Accesul la educație și sănătate.* Orașele mari oferă acces mai bun la educație de calitate și servicii de sănătate, care contribuie la o forță de muncă mai calificată și sănătoasă.
- *Migrația internă.* Mulți oameni din zonele rurale și mai sărace migrează către orașele mari în căutarea unor oportunități mai bune de muncă și trai, agravând astfel decalajele regionale.
- *Lipsa implementării politicilor publice.* Lipsa unor politici publice eficiente și bine coordonate pentru dezvoltarea regională a perpetuat și chiar accentuat aceste inegalități.

Vestea bună din vestea rea este că, tot la nivel de UE, în cazul României, ponderea persoanelor expuse riscului de sărăcie și excluziune socială a scăzut de la 34,4% în 2022 la 32% în 2023.

Ce este riscul de sărăcie?

*Riscul de sărăcie se referă, conform [World Bank](#), la probabilitatea sau vulnerabilitatea unei persoane, unui grup sau unei comunități de a trăi sub pragul de sărăcie. *Pragul de sărăcie* este adesea definit în termeni de venit, dar poate include și alte dimensiuni ale bunăstării, cum ar fi accesul la educație, sănătate și condiții de locuit adecvate. În termeni mai simpli, riscul de sărăcie indică măsura în care anumite persoane sunt expuse la condiții economice și sociale care le pot împiedica să-și satisfacă nevoile de bază și să ducă o viață demnă. Printre principalele surse ale riscului de sărăcie se numără veniturile scăzute, șomajul și creșterea costului vieții. Lipsa unui loc de muncă stabil sau venituri insuficiente din activități economice poate duce la sărăcie, în special pentru persoanele care lucrează în sectorul informal sau pe salarii mici. De asemenea, lipsa oportunităților de muncă stabile și de calitate este o sursă majoră de risc, iar șomajul de lungă durată poate duce la epuizarea economiilor și la acumularea de datorii. Inflația și creșterea prețurilor la bunuri și servicii esențiale, cum ar fi alimentele, locuințele și energia, pot adânci sărăcia.*

Factori sociali precum educația insuficientă, discriminarea și excluziunea socială joacă, de asemenea, un rol important. Lipsa accesului la educație de calitate poate limita oportunitățile de angajare și veniturile pe termen lung, contribuind astfel la riscul de sărăcie. Grupurile vulnerabile, cum ar fi minoritățile etnice, persoanele cu dizabilități și femeile, pot fi expuse la discriminare și excluziune socială, ceea ce le reduce șansele de a ieși din sărăcie. Familiile monoparentale sau cele cu mulți copii sunt adesea mai vulnerabile la sărăcie din cauza resurselor financiare limitate și a responsabilităților multiple.

Ce este excluziunea socială ?

Excluziunea socială este, tot conform [World Bank](#), procesul prin care anumite persoane sau grupuri sunt marginalizate și excluse de la participarea deplină la viața economică, socială, culturală și politică a comunității din care fac parte. Aceasta poate fi cauzată de o varietate de factori, inclusiv sărăcia, lipsa educației, discriminarea, șomajul și accesul limitat la servicii și resurse.

*Sărăcia extremă și inegalitatea veniturilor pot împiedica accesul la resurse și oportunități, contribuind la *excluziunea socială*. Lipsa unui loc de muncă stabil sau munca în condiții precare poate duce la marginalizare economică și socială. Discriminarea bazată pe rasă, etnie, sex, orientare sexuală, dizabilitate, religie sau alte caracteristici personale poate exclude indivizii sau grupurile de la participarea deplină în societate. Lipsa accesului la educație de calitate poate limita oportunitățile de angajare și dezvoltare personală, iar problemele de sănătate și lipsa accesului la servicii medicale adecvate pot duce la marginalizare și excluziune.*

Politicile publice inadecvate și instituțiile corupte sau ineficiente pot, de asemenea, contribui la excluziune. Politicile publice care nu promovează incluziunea socială și lipsa unui sistem de protecție socială eficient pot lăsa indivizii vulnerabili expuși riscurilor. Normele și valorile culturale care promovează discriminarea sau stigmatizarea anumitor grupuri pot, de asemenea, contribui la excluziunea socială. În plus, imigrația și diversitatea culturală pot duce la excluziune dacă nu sunt gestionate prin politici de integrare eficiente.

Demografia și sănătatea sunt alți factori semnificativi. Persoanele în vârstă și copiii sunt adesea mai vulnerabili la sărăcie din cauza dependenței de alții pentru susținere financiară și protecție. Problemele de sănătate și lipsa accesului la servicii medicale pot duce la cheltuieli mari și pierderi de venituri, crescând riscul de sărăcie.

Politicile economice inadecvate și instituțiile slabe contribuie, de asemenea, la riscul de sărăcie. Politicile economice care nu sprijină creșterea economică inclusivă și reducerea inegalităților pot agrava sărăcia. Corupția și ineficiența instituțiilor publice pot reduce eficiența programelor de asistență socială și pot limita accesul la resurse pentru cei mai vulnerabili. Lipsa unui sistem de protecție socială eficient, care să includă asigurări de șomaj, pensii și asistență medicală, poate lăsa oamenii expuși la riscuri economice și sociale .

Cum le definește Eurostat

Riscul de sărăcie și excluziunea socială sunt interconectate și se pot influența reciproc. Persoanele care trăiesc în sărăcie sunt mai susceptibile la a experimenta excluziunea socială din cauza resurselor limitate și a accesului redus la oportunități. În același timp, persoanele excluse social sunt mai predispuse să trăiască în sărăcie din cauza barierelor multiple care le împiedică să participe pe deplin la viața economică și socială.

Riscul de sărăcie și excluziune socială sunt definite de **Eurostat** ca fiind expunerea la cel puțin una dintre următoarele trei situații:

1. *Venituri sub media națională.* Aceasta înseamnă că veniturile disponibile ale unei persoane sunt sub 60% față de media națională. Este un indicator al inegalității veniturilor și al capacității unei persoane de a-și permite necesitățile de bază.
2. *Deprivare materială și socială severă.* Aceasta se referă la incapacitatea de a-și permite măcar patru dintr-un set de nouă articole considerate necesare pentru un trai adecvat, cum ar fi plata chiriei, încălzirea locuinței, achiziționarea de carne sau proteine în mod regulat, o vacanță anuală, etc.
3. *Gospodărie cu intensitate foarte redusă a muncii.* Acest indicator măsoară proporția de adulți (18-59 de ani) dintr-o gospodărie care muncesc mai puțin de 20% din potențialul lor total de muncă în ultimele 12 luni. Este un semn al problemelor de pe piața muncii, cum ar fi șomajul.

Recomandările Consiliului Uniunii Europene pentru combaterea sărăciei și excluziunii sociale

Consiliul Uniunii Europene a adoptat în 2023 o serie de recomandări esențiale pentru statele membre, vizând combaterea sărăciei și excluziunii sociale. Inițiativa urmărește promovarea unui nivel ridicat de ocupare a forței de muncă și asigurarea unui sprijin adecvat pentru venit.

1. *Consolidarea plaselor de siguranță socială.* Consiliul subliniază importanța combinării sprijinului pentru venit, prin intermediul unui venit minim și alte prestații monetare, cu prestații în natură. De asemenea, este vital să se asigure accesul la servicii esențiale și de facilitare pentru persoanele care nu dispun de resurse suficiente. Astfel, se creează o rețea de siguranță robustă care protejează cetățenii vulnerabili.
2. *Determinarea și ajustarea periodică a venitului minim.* Recomandările includ stabilirea nivelului venitului minim printr-o metodologie transparentă și solidă, care implică părțile interesate relevante. Este crucial să se ia în considerare sursele de venit globale, nevoile specifice ale gospodăriilor și puterea de cumpărare. Consiliul subliniază și necesitatea ajustării periodice a nivelului venitului minim pentru a menține caracterul adecvat al acestuia, în special în perioadele de încetinire economică.

3. *Impactul veniturilor minime.* Venitul minim contribuie la strategii de ieșire din sărăcie și excluziune și sprijină redresarea economică durabilă. Plasele de siguranță socială solide oferă beneficii sociale și economice durabile, creând societăți mai echitabile, coezive și reziliente. Aceste măsuri sunt esențiale nu doar pentru protecția celor mai vulnerabili membri ai societății, ci și pentru crearea unor societăți mai coezive și reziliente în întreaga Uniune Europeană.
4. *Promovarea egalității de gen și a independenței economice.* Un alt aspect important este asigurarea posibilității ca venitul minim să fie acordat membrilor individuali ai gospodăriei, sprijinind astfel femeile, tinerii adulți și persoanele cu handicap. Această măsură vizează promovarea egalității de gen și a independenței economice pentru toți cetățenii.

Recomandările Uniunii Europene reflectă angajamentul continuu al acesteia pentru protecția socială și pentru promovarea incluziunii sociale în toate statele membre.

Provocări, politici publice, dar mai ales implementare

Analiza riscului de sărăcie și excluziune socială în România evidențiază o serie de provocări majore care necesită atenție, soluții și implementare. Deși s-au înregistrat mici progrese în reducerea procentului de persoane expuse la aceste riscuri, România continuă să se confrunte cu cea mai mare rată de sărăcie și excluziune socială din UE.

România are, totuși, niște particularități față de multe alte țări din UE; asta înseamnă că, în afară de recomandările Consiliului Uniunii Europene, pentru a combate eficient sărăcia și excluziunea socială, România trebuie să rezolve și alte probleme urgente. Conform Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare economică (**OCDE**), este nevoie de:

1. *Combaterea corupției și îmbunătățirea eficienței instituțiilor publice* prin politici economice transparente și eficiente, care sprijină creșterea economică inclusivă și reducerea inegalităților. Corupția și ineficiența instituțiilor publice trebuie reduse pentru a asigura că resursele ajung la cei care au nevoie.
2. *Reforme în educație și servicii de sănătate de calitate în zonele defavorizate* prin îmbunătățirea accesului și calității educației prin programe de formare continuă, reducerea abandonului școlar și sprijinirea educației în zonele defavorizate. Educarea populației este esențială pentru a crește șansele de angajare și veniturile pe termen lung. Totodată, este nevoie de servicii de sănătate în regiunile defavorizate pentru a forma o forță de muncă calificată și sănătoasă.

3. *Dezvoltarea infrastructurii de transport și îmbunătățirea accesului la servicii publice de calitate (educație, sănătate) pentru a reduce disparitățile regionale. Aceste investiții ar stimula creșterea economică în zonele mai puțin dezvoltate.*
  4. *Reducerea șomajului, adică noi locuri de muncă, și creșterea salariilor, pentru îmbunătățirea stabilității financiare a gospodăriilor.*
  5. *Utilizarea eficientă a fondurilor europene pentru proiecte de dezvoltare regională care să vizeze, de asemenea, reducerea disparităților economice.*
- Alte recomandări găsiți în studiul România inegală, realizat de [FEPS](#).*

Comisia Europeană critică dur lipsa reformelor din România

Comisia Europeană a publicat, pe 19 iunie, o poziție critică față de lipsa reformelor în România, informează [Economedia](#), recomandând Consiliului UE să adopte o concluzie oficială potrivit căreia "România nu a luat măsuri eficiente" pentru a răspunde recomandării din 2021 privind reducerea deficitului bugetar.

Critici: Guvernul a fost acuzat de neimplementarea reformelor structurale esențiale (pensii, pensii speciale, reforma bugetarilor, reforma administrativă, reforma companiilor de stat). Totodată, au crescut cheltuielile statului cu pensiile și salariile, mărinnd constant deficitul bugetar.

Consecințe potențiale, conform Economedia.ro:

- *Înghețarea fondurilor UE:* Mateusz Szczurek, fost ministru de Finanțe al Poloniei, a afirmat că o decizie a Consiliului UE ar putea duce la înghețarea unei părți din fondurile UE destinate României începând cu 2025. Deși suma înghețată ar putea fi mică, știrea ar putea crește costurile de împrumut ale României pe piețele financiare.
- *Suspendarea fondurilor PNRR:* Szczurek menționează că suspendarea automată a fondurilor europene pentru România este prevăzută de Regulamentul PNRR (Planul Național de Redresare și Reziliență).

Puncte de vedere contradictorii, conform Economedia.ro: conform unor experți europeni, o decizie a Consiliului UE privind România nu ar duce automat la înghețarea fondurilor UE. Aceasta ar fi mai degrabă un semnal public pentru statul vizat, subliniind necesitatea urgentă a reformelor și a consolidării fiscale.

Concluzie

România se află într-un punct critic în ceea ce privește sărăcia și excluziunea socială, agravându-se prin lipsa reformelor structurale și creșterea deficitului bugetar. În cazul în care Consiliul UE va adopta o decizie critică față de lipsa implementării unor măsuri eficiente de către România, aceasta ar putea avea consecințe economice semnificative și ar pune presiune pe România să implementeze reformele necesare pentru a evita penalizările financiare și costurile crescute de împrumut.

Soluționarea acestor probleme necesită o combinație de politici sociale, economice și educaționale bine coordonate. Este esențial ca Guvernul, administrațiile locale, sectorul privat și societatea civilă să colaboreze pentru a crea un mediu mai echitabil și prosper pentru toți românii. România trebuie să adopte o abordare integrată și coordonată, incluzând investiții în infrastructură, educație și sănătate, stimulente pentru investiții și dezvoltare rurală, precum și utilizarea eficientă a fondurilor europene. Implementarea unor politici de coeziune pentru o distribuție mai echitabilă a resurselor și oportunităților economice între regiuni este crucială.

Căci numai prin măsuri concrete și sustenabile, România poate reduce disparitățile economice și sociale, poate îmbunătăți calitatea vieții pentru toți cetățenii și poate avansa către o societate mai incluzivă și justă.

Cu alte cuvinte, degeaba avem doar soluții pe hârtie și bani de la UE, dacă nu sunt și implementate eficient și echitabil.